

Jag hade en gång en dröm...

...att jag var en bil och min ägare var en snäll och omtänksam person. Hon tog hand om mig på ett kärleksfullt sätt året om. Jag blev tvättad, fick ny luft i mina däck, lacken vaxad och tanken var aldrig någonsin tom på bensin. Jag hade ett riktigt bra liv.

Varje år var det bilprovning och den ansvarige ministern sade att ingen skulle behöva vänta mer än två veckor för att få tid till att genomgå testerna.

Före bilprovningen fick jag vanligtvis en särskild genomgång och service. Oljan byttes ut, nya filter sattes in och jag fick ny kylarvätska. Dessutom så kontrollerades lyktor, bromsar, signalhorn, tändstift, ja till och med luften i reservdäcket fylldes på!

Sist av allt så fick jag en rejäl rundsmörjning och en extra polering av karossen, massagen fick mig att känna mig som en ny bil igen!

Allt detta var obligatoriskt och nödvändigt för att jag skulle få fortsätta att fungera ute i trafiken. Det var ett härligt liv. Jag var väl omhändertagen och startade lika lätt på morgonen varje dag, året om.

Men det var bara en dröm. Frågan den väcker är dock viktig. Varför skulle vi inte kunna ge reumatiker lika god omvårdnad som våra bilar?

Om vi ska göra det så måste flera saker förändras i vårt samhälle. Först och främst måste vi förbättra insikten om rehabilitering och dess betydelse för att hålla människor aktiva och friska.

Forskningen utgör en betydelsefull och viktig del för att rehabiliteringen för reumatiker ska förbättras. Ifrån Reumatikerförbundets sida är det därför intressant att följa och stödja den forskning som sker inom området. Vi vet att med fortsatt utveckling och ny vetenskap kan vi också minska de negativa effekter som reumatismen har på människor.

Eftersom mer än en miljon människor i Sverige har någon typ av reumatiska besvär så är rehabilitering också en fråga av nationellt intresse. Med bra behandling kan reumatiker arbeta mer och längre.

Undersökningar visar att för varje krona som används till rehabilitering för reumatiker, får samhället tillbaka nio kronor i form av minskade kostnader på andra områden, exempelvis sjukskrivningar och hemtjänstkostnader. Det ger en avkastning på 900 procent.

På vilka andra områden kan man finna en lika lyckad investering?

Ordförande
Lena Öhrsvik

Våld och handikapp

Funktionshindrade som utsätts för våld och övergrepp får ofta inte hjälp. Det gäller såväl kvinnor som män och barn.

Bemötandet från exempelvis rättsväsendet är inte vad det borde vara, anser forskaren Kerstin Finndahl. Hon arbetar med projekt som ska föreslå åtgärder till folkhälsominister Morgan Johansson.

Väldet mot funktionshindrade skiljer sig egentligen inte mot det som andra utsätts för.

Men den som har handikapp är ofta mer sårbar och bedöms som mindre trovärdig, säger Kerstin Finndahl.

Intervjuerna visar också att funktionshindrade män är mer utsatta än andra män till följd av sina handikapp.

Här är fysiska övergrepp vanligare, medan kvinnor utsätts för mer psykiska övergrepp och sexuellt våld. Men de senare typerna av övergrepp förekommer även mot män.

Nyponpulver undersökt

Rigshospitalet i Köpenhamn har nyligen genomfört sin tredje och största undersökning på nyponpulver.

– 66 procent av patienterna märkte en tydlig effekt, säger Arsalan Kharazmi, forskningschef på Rigshospitalet.

Patienterna blev mera rörliga, sov bättre och kände ökad livskvalitet. Konsumtionen av smärtstillande läkemedel halverades i undersökningsgruppen. I nyponet finns en verksamma substans, GOPO, som innehåller fettsyror och sockerarter.

– GOPO verkar antiinflammatoriskt och cellskyddande, säger Arsalan Kharazmi, som

lett forskningen på nyponpulver under tio år.

Bakom projektet står Rigshospitalet, danska regeringen och danska reumatikerförbundet.

Rosen som ger nyponen heter Rosa canina på latin. Preparatet säljs i Sverige som kosttillskott under namnet Litozin.

Läkemedelsverket har velat stoppa försäljningen för att klassa preparatet som läkemedel, men efter en dom i kammarrätten får preparatet även i fortsättningen säljas som kosttillskott.

Ipren eller alvedon

Artros, eller osteoartrit, är den vanligaste ledsjukdomen. Artrosdrabbade har tidigare framförallt fått behandling med paracetamol, t ex Alvedon, mot sin smärta. Numera rekommenderar man oftare andra läkemedel. En ny studie visar att ibuprofen, den verksamma substansen i t ex Ipren, är mer effektiv än paracetamol vid artros i knä eller höft vid korttidsbehandling.

I en nyligen presenterad studie lottades 222 patienter, till behandling med antingen ibuprofen 400mg eller paracetamol 1000mg. – Man mätte skillnaden i smärtintensitet före tablettintag samt sex

timmar efter tablettintag och fann att effekten var signifikant bättre i ibuprofengruppen än i paracetamolgruppen, säger Lennart Nathell, medicinsk rådgivare på Pfizer.

Efter 14 dagars behandling, då man antingen fått ibuprofen eller paracetamol tre gånger om dagen, rapporterade de som behandlats med ibuprofen signifikant lägre grad av smärta jämfört med paracetamolgruppen.

Ingen signifikant skillnad i den totala biverkningsrapporteringen fanns mellan de två behandlingsgrupperna, inte heller för biverkningar från mage och tarm.

Nya möjligheter att behandla barn med cancer

Nu har forskare vid Karolinska Institutet funnit en ny möjlighet att både förstå och behandla svåra cancerformer hos barn. En ny studie visar att vanliga värkmediciner, och särskilt moderna COX-hämmande läkemedel, ger goda resultat och kan komma att användas i behandlingen av barncancer.

– När vi provade att behandla tumörceller med COX-hämmande läkemedel såg vi att cellerna dog, de gick in i vad vi kallar apoptos, cellerna begick självmord, säger John Inge Johnsen, forskare vid Karolinska Institutet.

Man använde sådana läkemedel som barn med värk eller reumatism får redan idag. Med dessa ämnen kunde växande tu-

mörer helt hindras från fortsatt växt eller spridning, utan att några biverkningar kunde påvisas.

– Eftersom COX-hämmande läkemedel redan finns tillgängliga för behandling av barn hoppas vi att kliniska studier snart startar, säger Per Kogner, forskare vid Karolinska Institutet.

Forskarlaget har i samarbete med svenska och internationella kollegor beslutat starta en patientstudie där COX-hämmande mediciner utvärderas för både verkan på tumören, och eventuella biverkningar. Nog så aktuellt efter att Vioxx dragits in på världsmarknaden.

Hemma med IT – nytt projekt

Hjälpmedelinstitutet har fått medel från Allmänna arvsfonden för att tillsammans med Handikappförbundens samarbetsorganisation och tre kommuner, Hudiksvall, Tierp och Stockholm (Hässelby/Vällingby) driva projektet Hemma med IT. Projektet ska pågå under tre år.

Syftet med projektet är att med olika tekniska lösningar underlätta ett självständigt boende för personer med funktionsnedsättningar, såväl yngre som äldre.

Hjälpmedelinstitutet och övriga samarbetspartners vill genom projektet öka kunskapen om den nya teknikens möjligheter hos beslutsfattare i kommuner och landsting, bo-

stadsföretagen, samt personal inom hemtjänst och hemsjukvård.

I anslutning till projektet kommer kommuner, landsting, bostadsbolag, handikapporganisationer, företag med flera att kunna söka ekonomiska medel för stöd till utveckling av produkter, tjänster och metoder.

Målgruppen för projektet är framförallt personer med kognitiva funktionsnedsättningar, vilka ofta har svårigheter att minnas, orientera sig i tid och rum, sänkt problemlösningsförmåga, sänkt språklig förmåga med mera. Dett skapar i sin tur problem för dem i deras boendemiljö.

Remicade får ny varningstext

Den amerikanska läkemedelsjätten Johnson & Johnson (J&J) varnade nyligen läkare och patienter för att läkemedlet Remicade kan öka risken för lymfancer.

J&J kommer framöver att ha med denna varning på Remicade-förpackningar, vilket gör att

läkemedlet likställs med konkurrerande preparat som Enbrel från Amgen och Humira från Abbott Laboratories.

I varningstexten kommer det att stå att risken för lymfancer trefaldigas för reumatiker som tar Remicade. Ett brev med samma information kom-

mer att skickas ut till läkare.

Det blir andra gången på tre månader som Remicade-förpackningarna ändras för att på ett korrekt sätt ange de risker som denna typ av läkemedel medför. I augusti lade J&J till två varningar på förpackningarna. Den ena gällde ökad risk för

blodsjukdomen leukopeni, som yttrar sig i brist på vita blodkroppar. Den andra varnade för ökad risk för trombocytopeni, brist på blodplättar.

Marknaden för Remicade och dess konkurrenter, så kallade TNF-blockerare, uppgick i fjol till drygt 28 miljarder kronor.

Blodtrycksmedicin förebygger benbrott

Personer som tar de allra äldsta blodtrycksmedicinerna, så kallade betablockerare och urindrivande tiazider, drabbas mer sällan av benbrott. Det visar resultaten av en schweizisk-amerikansk studie, rapporterar Upsala Nya Tidning.

”Många äldre patienter med högt blodtryck som ligger i riskzonen för benskörhet kan potentiellt ha nytta av kombinerad behandling med betablockerare och tiazider”, skriver forskaren Raymond Schlienger.

Varför ett par av de äldsta och vanligaste blodtrycksmedicinerna förebygger frakturer är oklart, men enligt forskare tyder tidigare, mindre studier på att de stärker benmassan.

Ny behandling av tarmsjukdomar

En ny medicinteknisk behandlingsmetod av inflammatoriska tarmsjukdomar, Adacolumn, har framgångsrikt använts på skandinaviska patienter.

Enligt en ny skandinavisk studie förbättrades tillståndet för två tredjedelar av patienterna som tidigare varit beroende av kraftig medicinering.

Adacolumn fungerar genom att tvätta blodet för att minska mängden av skadliga vita blodkroppar. Adacolumn rekommenderas för patienter med med inflammatoriska tarmsjukdomar som ulcerös kolit och Crohns sjukdomsform som inte svarar på konventionell läkemedelsbehandling.

Hundra patienter med inflammatoriska tarmsjukdomar

har behandlats med metoden på sjukhus över hela Skandinavien. Studien visar att två tredjedelar av patienterna upplever sig helt friska i upp till tolv månader efter behandlingen, som tar ungefär en timme. Den ska ske en gång i veckan i fem veckor, och patienten kan gå hem samma dag.

– För patienter där vi tidigare övervägt en stomioperation har vi nu istället fått så goda resultat att de blivit helt symptomfria. Det är oerhört tillfredsställande för en grupp patienter med så besvärliga symptom, säger professor Robert Löfberg, chef för IBD-enheten på Sophiahemmet, där metoden använts framgångsrikt.

Odontolog får Salus Ansvarpris på en miljon

Inflammationer i tandköttet och i exempelvis ledkapseln har många likheter ifråga om de mekanismer som leder till nedbrytning av benvävnad. Bland annat det har professor Ulf Lerner på enheten för odontologi vid Umeå universitet, tagit fasta på.

Hans forskningsresultat har ökat den grundläggande förståelsen för benbildning och bennedbrytning.

Nu tilldelas Ulf Lerner Salus Ansvarpriset 2004 på en miljon kronor. Priset får han dela med professor Jukka Meurman på institutionen för odontologi vid Helsingfors universitet.

– När jag en gång i tiden ut-

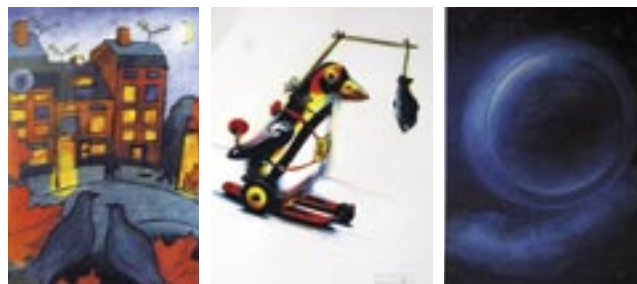
bildade mig till tandläkare blev jag intresserad av skelettets patologi och det inflammatoriska svaret i samband med tandlossning. Då visste man mycket lite om skelettets cellbiologi, säger Ulf Lerner.

– Med ekonomiskt stöd från bland annat Reumatikerförbundet satte jag redan i slutet av 1970-talet upp in vitro-modeller för att bättre förstå hur cellbiologin i benet såg ut under normala förhållanden. När sedan medvetenheten om osteoporos ökade i början av 1980-talet ökade intresset snabbt för forskningen kring skelettet och dess sjukdomar, inte minst från läkemedelsindustrin.

Beställ väggkalender för 2005
– stöd reumatologisk forskning

12 verk mot värk

Tolv kända svenska konstnärer har gett sitt bidrag till reumatologisk forskning genom att medverka i kalendern på temat "12 verk mot värk".

Molly Bark	Januari	Bigert & Bergström	Juli
Lasse Åberg	Februari	Emma Åkerman	Augusti
Ulf Lundqvist	Mars	Maria Werle	September
Jan Stenmark	April	Robert Nyberg	Oktober
Liselotte Watkins	Maj	Jesper Waldesten	November
Claes Fahlén	Juni	Jesper Årfors	December

För varje månad finns ett inbetalningskort till Reumatikerfonden pg 90 03 19-5.

Kalendern kostar endast 60 kronor!
En bra julklapp till den som har allt.
Ge bort den till vänner, anställda och släktingar.

Du kan köpa den via din lokala Reumatikerförening
Beställ från hemsidan: www.reumatikerforbundet.org
E-mail: suzanna.jansson@reumatikerforbundet.org
Ring: Suzanna på Reumatikerförbundet 08-692 58 14

 Reumatikerfonden

Läkemedel mot reumatism möjlig hjälp för hjärtpatienter

Åderförfettning, som ligger bakom hjärtinfarkt, stroke och andra hjärt-kärlproblem, är en stor folksjukdom. Kronisk ledgångsreumatism är en annan. Dessa två sjukdomar är helt olika varandra, men har en gemensam nämnare: inflammationen. Forskare vid Lunds universitet visar nu att de kanske också delvis kan behandlas med samma läkemedel.

Kronisk ledgångsreumatism, även kallad reumatoid artrit (RA), beror på inflammation i lederna. Inflammation är egentligen kroppens sätt att bemöta infektioner orsakade av t ex bakterier, men vid ledgångsreumatism överreagerar immunsystemet och ger sig på kroppens egna vävnader.

Inflammation är inblandade också i åderförfettning (ateroskleros, även kallat åderförkalkning). När fett lagrats i blodkärlen och härskar försöker kroppen göra sig av med fetten genom att tillkalla sk inflammatoriska celler, vita blodkroppar. Men reaktionen blir oftast för stark, så att de vita blodkropparna börjar bryta ner blodkärlens väggar på samma sätt som de vid ledgångsreumatism bryter ner ledernas brosk och ben.

En central roll i inflammationen vid ledgångsreumatism spelas av en signalmolekyl kallad TNF-alfa. Hjärtforskaren Stefan Jovinge visar nu att TNF-alfa är inblandat också vid åderförfettning. Hans forskargrupp utvecklade först en speciell musstam med anlag för denna sjukdom, varpå man slog ut genen för TNF-alfa och fann att mössen fick mindre åderförfettning. Samma resultat fick man genom

att ge dessa åderförfettningssjukade möss ett läkemedel som hämmar TNFs effekt i kroppen. Resultaten har nyligen publicerats i tidskriften *Arteriosclerosis, Thrombosis and Vascular Biology*.

Reumatologen Lennart Jacobsson vid Universitetssjukhuset MAS har tillsammans med reumatologentheterna i Sydsverige samtidigt studerat användningen av nya TNF-hämmande läkemedel för patienter med kronisk ledgångsreumatism. Hos runt 1500 patienter visade det sig att ledsjukdomens symtom blev betydligt mildare, samtidigt som risken för hjärtsjukdomar – som annars är hög hos dessa patienter – sjönk till nästan hälften.

De båda forskargrupperna fortsätter nu sitt på flera sätt unika och internationellt uppmärksammasamarbete. Redan behandlas ungefär en femtedel av alla patienter med ledgångsreumatism i Malmö med TNF-hämmare, och Stefan Jovinge hoppas kunna testa medicinen även på speciella grupper av hjärtpatienter inom något år. Om teorierna håller skulle den i framtiden kunna användas för en stor andel av alla hjärtpatienter.

Cigaretter ökar risken för reumatism

Inte nog med att rökare riskerar att dö i förtid, de riskerar också att drabbas av kronisk ledgångsreumatism. I synnerhet om de har en viss uppsättning gener, visar svensk forskning.

Den goda nyheten är att det hjälper att fropa.

Forskare har länge vetat att generna, ärftligheten, spelar viss roll för risken att utveckla reumatism. Att miljöfaktorer som rökning ökar risken har också varit känt.

– Vad som är nytt med vår studie är att vi har tittat på den sammanlagda effekten av rökning och ärftlig belastning, säger Lars Alfredsson, professor i epidemiologi vid Karolinska Institutet.

Ökad risk

Alfredsson och hans forskarkolleger fann att risken att drabbas av kronisk ledgångsreumatism, eller reumatoid artrit (RA), ökade med mellan 7,5 och 15,7 gånger för en person som både rökte och hade "fel" gener jämfört med en genetiskt "säker" icke-rökare.

Var för sig spelade varken rökning eller gener någon över-

väldigande stor roll för risken att drabbas, men just kombinationen visade sig vara ödesdiger.

– Och det var den besvärligaste formen av reumatoid artrit som de här personerna som regel fick, säger Lars Alfredsson.

Resultaten presenteras i tidskriften *Arthritis and Rheumatism*. Forskarna har studerat 858 svenskar, 612 kvinnor och 246 män med en medelålder på 49 år, med reumatism och jämfört dem med 1048 friska personer.

Blodprov

Varje deltagare fick lämna ett blodprov för genetisk analys samt svara på frågor om sin livsstil inklusive svaghet för rökverk.

Lars Alfredsson tror att resultatet av studien kan få praktiska konsekvenser.

– Framför allt tror jag att det är användbart därför att nu kan man verkligen råda sina patienter med RA att sluta röka. Och alla som har reumatoid artrit i släkten borde verkligen uppmana sina barn att avstå från att röka.

Tidig kombinationsbehandling bromsar reumatoid artrit

Sex av tio patienter med reumatoid artrit blir avsevärt bättre med tidig kombinationsbehandling med det klassiska reumatikerläkemedlet metotrexat och det nya biologiska läkemedlet Humira, istället för enbart metotrexat. Det visar data som presenterades på den internationella läkarkongressen ACR (American College of Rheumatology) nyligen. Liknande resultat har uppnåtts med metotrexat och Enbrel.

Nedbrytningen av lederna bromsas och antalet svullna och värkande leder minskar betydligt.

Patienter från sju svenska sjukhus har deltagit i en tvåårig studie.

– Resultaten visar mycket tydligt att kombinationsbehandling är överlägset be-

handling med läkemedlen var för sig. Vi ser dels en markant minskning av skadeutvecklingen vid röntgenutvärdering, dels rent kliniska vinster som mindre smärta, färre antal svullna leder och bättre fysisk funktionsförmåga, säger docent Ronald van Vollenhoven, nordisk huvudprövare för studien.

De positiva effekterna observerades redan två veckor efter den första behandlingen. Skillnaderna kvarstod under hela den tvååriga studien.

Kombinationsbehandlingen bromsade sjukdomsutvecklingen hos sex av tio patienter. Det mäts med röntgen där läkaren bedömer röntgenologiska förändringar av benerosion och ledspringans storlek (Total Sharp Score, TSS).

DHR befarar ökat fusk med handikapptillstånd

Fusk med parkeringstillstånd för rörelsehindrade kommer att öka när trängselavgifterna införs i Stockholm. Det befarar handikapporganisationen DHR.

Den som har särskilt parkeringstillstånd kan nämligen bli befriad från trängselskatten.

Redan idag fuskas det med parkeringstillstånd för rörelsehindrade. Med ett tillstånd i vindrutan kan man parke-

ra i stort sett var som helst och dessutom är det tillåtet att stå långa perioder utan att betala.

Dels används stulna och förfalskade tillstånd, dels används tillstånd av friska människor som har rörelsehindrade anhöriga. När trängselskatten införs befarar alltså de handikappades riksförbund, DHR att fusk med parkeringstillstånden kommer att öka.